



כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

ב"ה, חשוון תשע"ט

גיליון מספר 309

תוכן עניינים:

- 1 דרושים מורים.....
2-3 הוראה מתחת לכל ביקורת.....
3 "לימוד אנגלית במחיר של ארטיק".....
3 תוצאות היסטוריות.....

הוראה מתחת לכל ביקורת

מורים איכותיים הם המפתח למערכת חינוך טובה יותר. למרות זאת, מידי שנה קולטות חלק מהמכללות סטודנטים להוראה שלא עמדו ברף הקבלה שנקבע על ידי משרד החינוך. בשל הרווח הכלכלי, מוכנות המכללות לספוג את הקנסות על המהלך, ומי שנפגעות מכך בסופו של דבר הן מערכת החינוך בישראל ותדמית המקצוע הבעייתית ממילא. כיום עומד רף הקבלה המינימלי להוראה על ציון 540 בפסיכומטרי. למרות זאת, קלטו המכללות מדי שנה מאות סטודנטים שציונם היה נמוך יותר. כתוצאה מכך נקנסו המכללות בכ-5,000 שקלים על כל סטודנט שהתקבל ללימודים ולא עמד בתנאי הסף. במשרד החינוך קיוו כי הטלת הקנסות תצמצם את התופעה, אך תקוות אלו התבדו. מדי שנה קולטות המכללות כשמונה עד תשעה אחוזים מהמועמדים להוראה שאינם עומדים בתנאי הסף. למרות התשלומים והפגיעה בכוח ההוראה, בחרו המכללות להמשיך במדיניות הבעייתית. זאת משום שהמדינה מעניקה להם עבור כל סטודנט כ-108 אלף שקלים, נוסף לכך את שכר הלימוד של הסטודנטים, מה שהופך את הקנס לסכום פעוט ולא מרתיע דיו. כדי לשים קץ לתופעה, החליטו במשרד החינוך כי החל משנת הלימודים הקרובה יישלל התקציב המגיע למכללות עבור כל סטודנט להוראה שיתקבל מבלי שעמד בתנאי הסף. גורמים המעורבים בהליך הכשרת המורים אמרו כי ההתנהלות הלקויה של המכללות פוגעת קשות ביעד החשוב של השבחת איכות ההוראה. מדי שנה מגיעים בוגרי מכללות לחינוך לראיונות עבודה, והמפקחים ומנהלים נדהמים מרמתם הנמוכה של חלק מהם" סיפר גורם במערכת החינוך. "בשל המחסור, הם נאלצים לקבל לעבודה אנשי מקצוע שאינם ראויים, ובלבד שיש להם תעודת הוראה. המצב העגום הזה חייב להיפסק, ויפה שעה אחת קודם". אותם גורמים ציינו את המסקנה החד משמעית שהובאה בדו"ח מקינזי ולפיה



כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

"איכותה של מערכת חינוך אינה יכולה לעלות על איכות מוריה". ד"ח מקינזי שהוזמן בזמנו על ידי משרד החינוך, מבוסס על בדיקה מעמיקה ושיטתית של 25 מערכות חינוך בעולם בניסיון למצוא את הגורם המשפיע ביותר על איכותן של מערכות חינוך. עוד הסבירו כי המשך קבלת סטודנטים להוראה שאינם ראויים רק בשל מניעים כלכליים, תקשה ותסכל את המאמצים לשיפור מערכת החינוך בישראל. "אנו מובילים מדיניות ברורה שהטובים יבואו לחינוך, ואנחנו לא מתפשרים על כך", אמר שמואל אבואב, מנכ"ל משרד החינוך "אנו פועלים לעודד מועמדים איכותיים לבוא ולהשתלב במסלולים ייעודיים באמצעות תמריצים שונים. במקביל, אנחנו מונעים כניסתם של מועמדים שאינם עומדים בתנאי הסף של המכללות להוראה". משרד החינוך נמסר כי במסגרת השבחת איכות ההוראה במערכת החינוך מוביל המשרד שורה של תוכניות ופעולות שנועדו להשביח את ההון האנושי החדש הנקלט במערכת, וכי בשנים האחרונות ישנה עלייה מתמדת באיכות המועמדים. שר החינוך נפתלי בנט אמר כי "המקצוע החשוב ביותר במדינת ישראל הוא הוראה, ולכן אנו נעודד את המכללות לקבל לשורותיהן סטודנטים עם נתוני בסיס טובים יותר". (תמר טרבלסי חדד – ידיעות אחרונות – 19.8.2018)

"דרושים מורים"

"המחסור במורים הוא משבר ברמה הלאומית", התריע יו"ר התאגדות מנהלי בתי הספר העל יסודיים, מנשה לוי. "בשנים האחרונות התרענו פעמים רבות בפני משרד החינוך על המחסור החמור במורים ולא ניתן מענה" בעיית המחסור במורים מלווה את מערכת החינוך כבר מספר שנים. למרות הצהרות עבר של משרד החינוך על כך שהנושא נמצא בטיפול, מנהלי בתי הספר נמצאים עדיין באותה בעיה בדיוק. מהלכים כמו תוכניות הסבה להוראה לא הצליחו לספק לבתי הספר מענה כולל. "מנהלי בתי הספר עומדים מול שוקת שבורה", אמר לוי, "אנו מתקשים למצוא מורים במקצועות רבים". לדבריו, חלק מבוגרי המכללות להוראה אינם מגיעים בסופו של דבר למערכת החינוך, ורבים מאלה שמגיעים פורשים תוך שנים ספורות עקב חוסר התאמה. מורים ותיקים יוצאים לפנסיה, ואחרים לפרישה מוקדמת על רקע שחיקה. על פי מחקרים, כרבע מהמורים החדשים פורשים כבר בתום השנה הראשונה לעבודתם. "סיבות העזיבה של מורים רבים את המערכת הן: התדמית הנמוכה של המקצוע והשכר הנמוך יחסית, וכן משבר שנוצר בעקבות ערעור החוסן האישי והמקצועי שאיתו מתמודד המורה החדש", ניתח ד"ר משה רחימי, דיקן המכללה לחינוך "אורות ישראל", שמכיר מקרוב פניות



כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

רבות של מנהלים שמחפשים מורים. המחסור הבולט ביותר נמצא בתיכונים, שם חסרים על פי ההערכות למעלה מאלפיים מורים. הבעיה קיימת גם בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים. המחסור בולט בעיקר במתמטיקה, מדעים ואנגלית. מנהלי בתי ספר מורים, כי בשל המחסור, גם מורים "שאינם ראויים לשמש בהוראה" נקלטים לתפקיד. במקרים אחרים בתי הספר מגייסים סטודנטים להוראה, שטרם סיימו את הכשרתם המקצועית מהמכללות להכשרת מורים. ממשד החינוך נמסר בתגובה: "המשרד הגדיר כיעד אסטרטגי את השבחת איכות המורים בישראל, ולכן ערך עבודת מטה יסודית בנושא המחסור במורים. נמצא כי קיים מחסור מקצועי בתחומי המדעים (פיזיקה, כימיה וביולוגיה) וכן באנגלית. בהתאם, יצאנו לדרך עם שתי תוכניות לאומיות מרכזיות, במסגרתן בוצעו הסבות מקצועיות לבעלי ידע במקצועות המדעיים, הכשרות ייעודיות למקצועות אלה במוסדות להשכלה גבוהה וכן מתן תמריצים לסטודנטים שיעסקו בתחומים אלו. במקביל, פתח המשרד תוכניות ייחודיות לדוברי אנגלית, במסגרתן הובאו לארץ דוברי אנגלית שישתלבו במערכת החינוך. המשרד ממשיך לפעול לגיוס מורים איכותיים כדי לצמצם את הפערים. אשר למורים במתמטיקה, יצויין כי אין מחסור ברמה הארצית אלא בפער נקודתי בלבד". (תמר טרבלסי חדד – ידיעות אחרונות – 19.08.2018)

"לימוד אנגלית במחיר של ארטיק"

תעשיית השיעורים הפרטיים בכלל, ובאנגלית בפרט, היא תעשייה משגשגת שמגלגלת מדי שנה מיליוני שקלים. הורים נאלצים לשלם 150-200 שקלים לשיעור פרטי כדי להבטיח שילדיהם ישלטו באנגלית באופן ראוי. עכשיו, המצב משתנה. החל משנת הלימודים הקרובה יפעל מיזם שיעורים פרטיים באנגלית מדוברת בעלות של ארבעה שקלים לשיעור. מדובר בתכנית של שר החינוך נפתלי בנט בשיתוף עם תנועת של"מ של החברה למתנ"סים. היא מיועדת לתלמידי כיתות ד'-ח', ותתקיים בשעות אחר הצהריים במרכזים הקהילתיים. השיעורים יתקיימו בקבוצות של עד שישה ילדים. המורים יהיו מתנדבים מתנועת השירות הלאומי למבוגר, כולם דוברי אנגלית. ההחלטה לקיים את המיזם בפרישה ארצית התקבלה לאור הצלחת פיילוט שהתקיים במספר מוקדים. "לימוד אנגלית במחיר של ארטיק, כזה דבר עוד לא היה", אמר בנט, חשבנו על פתרון זול להורים. שיהיה קרוב לבית וגם חוויתי לתלמידים. כדי לטפח את השליטה באנגלית כבר מגיל צעיר, הלימוד יתבצע בדרכים חווייתיות, כשהתלמיד נהנה משיעור מעשי שמלמד אותו לדבר ולהבין אנגלית ולא רק לשנן את כללי התחביר". בנט ציין כי "במאה ה-21 ידעית האנגלית היא לא בונוס, היא הבסיס. שליטה בשפה היא כלי הכרחי כדי לתקשר עם אנשים מכל רחבי העולם, ואני רוצה לוודא שבוגרי מערכת החינוך מצוידים



כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

ביכולת הזו בחייהם הבוגרים. המיזם החדש יעניק להם את ההזדמנות לכך – במחיר שווה לכל נפש". יו"ר החברה למתנס"ים, אביעד פרידמן, אמר כי המיזם יעניק לתלמידים כלי חשוב והכרחי להצלחה בחיים. כעת יוצאת החברה למתנס"ים במסע גיוס להרחבת מאגר דוברי האנגלית שישתלבו במיזם. (תמר טרבלסי חדד – ידיעות אחרונות – 17.06.2018)

תוצאות היסטוריות

פותחים צוהר להצלחה: תלמידים שנבחנו עם חומר פתוח במסגרת פיילוט בבגרות בהיסטוריה השיגו ציון של 74 נקודות בממוצע, לעומת חבריהם שנבחנו בבחינת הבגרות ללא חומר פתוח, שהוציאו ציון ממוצע של 70 נקודות בלבד. כך עולה מנתונים שנחשפו לבקשת "ישראל היום". על פי הודעת משרד החינוך, בשנת הלימודים תשפ"א תעבור כל מערכת החינוך לבחינה עם חומר פתוח בבגרות בהיסטוריה. מדובר בפיילוט שנערך ב-25 בתי ספר שונים ברחבי הארץ, שבהם נבחנו התלמידים בבחינת הבגרות בהיסטוריה ברמת 2 יחידות לימוד בשנת הלימודים תשע"ז. כ-4,633 תלמידים נבחנו עם חומר פתוח, לעומת כ-37 אלף תלמידים שנבחנו במתכונת הישנה. לבקשת "ישראל היום" מתפרסמים גם נתונים הנוגעים לערים ספציפיות ומראים שבאופן יחסי, בתוך הערים עצמן תלמידים שנבחנו עם חומר פתוח קיבלו לרוב ציון גבוה יותר. עוד מראים הנתונים, שנחשפים במסגרת חוק חופש המידע, כי בקיץ 2017 (תשע"ז) ניגשו לבגרות בהיסטוריה ברמת 5 יחידות לימוד 976 תלמידים. הציון הממוצע של תלמידי החינוך הממלכתי עמד על 74 נקודות בלבד-זוהי לציין הממוצע שאותו השיגו תלמידים שניגשו לבחינה ברמת 2 יחידות לימוד עם חומר פתוח. (נועם דבול) דביר – ישראל היום – (02.08.2018)

הערת המערכת: הקטעים המתפרסמים בעלון "כותרות חינוך" הם ביטוי חלקי מהנאמר במקור ואינו מתעד את כל המאמר. לכן, מומלץ למעוניינים לעיין במקור.

כמו כן, אם אינך מעוניין להמשיך לקבל חומר זה, שלח אלינו בקשת ביטול באימייל חוזר.